

ΚΡΙΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἐπετηρίς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, Τόμοι ΑΘ'-Μ'.
Λεϊμὼν, Τιμητικὴ προσφορὰ τῷ Καθηγητῇ Νικολάῳ Β. Τωμαδάκη,
Γενικῷ Γραμματεῖ τῆς Ἐταιρείας καὶ Διευθυντῇ τῆς Ἐπετηρίδος, Ἀθῆναι 1972-73,
σ. μα' + 743.

1. Ὁ δγκώδης τόμος τῆς διεθνoῦς κύρους «Ἐπετηρίδος τῆς Ἐταιρείας τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν», ἀποτελεῖ τιμητικὴν προσφορὰν πρὸς τὸν διακεκριμένον Βυζαντινολόγον Καθηγητὴν Νικολάον Β. Τωμαδάκη, ἀπὸ μέρους συναδέλφων αὐτοῦ, μαθητῶν, φίλων καὶ συνεργατῶν του. Ὁ πλουσιώτατος εἰς περιεχόμενον τόμος ἐξεδόθη ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 65ης ἐπετελοῦ τοῦ βίου τοῦ τιμωμένου καὶ ἐπὶ τῇ λήξει τῆς πανεπιστημιακῆς αὐτοῦ σταδιοδρομίας (1972), ἐτι δὲ ἐπὶ τῇ 41ῃ ἐπετελοῦ τῆς ἐν τῇ Ἐταιρείᾳ θητείας αὐτοῦ (1973) καὶ τῇ 20ετηρίδι τῆς διευθύνσεως ὑπ' αὐτοῦ τῆς «Ἐπετηρίδος» (1955-1974).

2. Ὁ Καθηγητῆς Νικ. Τωμαδάκης δὲν εἶναι μόνον ὁ διαπρεπὴς ἐπιστήμων, ὁ διεθνoῦς προβολῆς καὶ ἀναγνωρίσεως Βυζαντινολόγος, ἀλλ' ἅμα καὶ ὁ ἐξαιρετος συνεσιστής τοῦ ἔργου τῶν μεγάλων Ἑλλήνων σκαπανέων τῆς Βυζαντινολογίας. Αἱ μελέται αὐτοῦ, αἵ τε αὐτοτελῶς εἶτε καὶ ἐν ἐπιστημονικοῖς Περιοδικοῖς δημοσιευθεῖσαι ἐκτείνονται ἐφ' ὅλων τῶν πεδίων τῆς εὐρυτάτης ἐπιστήμης τῆς Βυζαντινολογίας. Βυζαντινὴ καὶ μεταβυζαντινὴ Φιλολογία καὶ Γλῶσσα, Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικά, Ἱστορία καὶ Τέχνη (πολιτικὴ ἱστορία, ἐκκλησι. ἱστορία, Μοναστηριολογία, Ἀγιολογία, Ὑμνολογία καὶ ποίησις, βιβλιοκριτικὰ καὶ βιογραφικὰ δημοσιεύματα, Νεκρολογία, Λόγοι ἐπιμνημόσυνοι καὶ ἐπικήδειοι, ποικίλου περιεχομένου καὶ λίαν ἐνδιαφέροντα ἄρθρα ἐν τῇ Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλ. τῷ Λεξικῷ τοῦ Ἠλίου, τῇ Ὁρησκ. καὶ Ἠθ. Ἐγκυκλ. καὶ κατ' ἐξοχὴν αἱ δημοσιευθεῖσαι ἐν τῇ «Ἐπετηρίδι» τῆς Ἐτ. Βυζ. Σπ. μελέται αὐτοῦ, ὡς καὶ εἰς πλεῖστα ὅσα ἡμέτερα καὶ ξένα ἐπιστημονικὰ Περιοδικὰ μελέται του, αἱ ἐν τῷ ἡμερησίῳ Τύπῳ Ἐπιφυλλίδες αὐτοῦ, συμποσύνται εἰς ἑκατοντάδας, εἰς ὄγκον, δύνανται δὲ νὰ σχηματίσουν ἀληθῆ Βιβλιοθήκην.

3. Τὰ ἔργα αὐτοῦ, τὰ τε αὐτοτελῶς δημοσιευθέντα καὶ τὰ ἐν διαφόροις ἐπιστημονικοῖς Περιοδικοῖς διεσκορπισμένα, ἐμφανίζουν ἅπαντα βαθεῖαν κρίσιν, πρωτοτυπίαν, εὐρυτάτην γνώσιν τοῦ θέματος, σπανίαν ἀνιχνευτικὴν ἱκανότητα, καταπληκτικὴν διαύγειαν καὶ καθαρότητα σκέψεως καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀρίστην γλωσσικὴν καὶ ἔστιν ὅτε λογοτεχνικὴν διατύπωσιν. Ἡ ἐργατικότητα, ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὸ διδασκτικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν ἔργον ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἔδρας καὶ ἡ ἀγάπη καὶ τὸ μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ὅπως ἀναδειχθῶσιν ἀληθεῖς ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνηταὶ τῆς Βυζαντινολογίας, ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν του καὶ μάλιστα ἐκείνων, οἵτινες τῇ ποδηγητῆσει του ἀνεδείχθησαν ἄξιοι τοῦ διδασκάλου των ἐπιστήμονες, τινὲς δὲ τούτων καὶ συνάδελφοι αὐτοῦ ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν.

4. Ὁ Καθηγητῆς Νικ. Τωμαδάκης ἐπέτυχεν ἡ ἀναγάγη τὰ δύο ἐπιστημονικὰ Περιοδικὰ, τὴν «Ἐπετηρίδα τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν» καὶ τὴν «Ἀθηνᾶν» εἰς Περιοδικὰ Συγγράμματα διεθνoῦς κύρους καὶ προβολῆς. Ἡ ἀκάματος δραστηριότης αὐτοῦ, ἡ ἐκπληκτικὴ φιλεργία καὶ ἡ ἐπιμελὴς ἀφοσίωσις αὐτοῦ πρὸς ἕλεγχον καὶ μεθοδικὴν κατάταξιν τῆς ὕλης τῶν Περιοδικῶν τούτων, τῶν ὑπ' αὐτοῦ διευθυνομένων, ἠῤῥησαν εἰς μέγιστον βα-

θμόν τὸ τε κύρος τῶν Περιοδικῶν τούτων Συγγραμμάτων καὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ διευθυντοῦ των. Τοῦτο ἄλλωστε ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν συνεργατῶν διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ τιμητικοῦ τόμου τῆς «Ἐπετηρίδος» Ἑλλήνων καὶ ξένων ἐπιστημόνων, τῶν πλείστων διεθνῶς γνωστῶν. Αἴγυπτος, Αὐστρία, Βατικανόν, Βέλγιον, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Η.Π.Α. Ἰταλία, Ἑλλάς, Κύπρος, Ὀλλανδία, Οὐγγαρία καὶ Ρουμανία εἶναι αἱ χώραι, ἐξ ὧν προέρχονται οἱ διακεκριμένοι ἐπιστήμονες, οἱ συνεργασθέντες πρὸς ἐκδοσιν τοῦ τιμητικοῦ τούτου τόμου.

5. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ τιμώμενος Καθηγητὴς ἔχει ἤδη καταλάβει τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν διακεκριμένων Βυζαντινολόγων ἐπιστημόνων τῆς Ἑλλάδος οὐ μόνον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ διεθνῶς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι οὗτος συνήντησεν ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ ἀναποφεύκτους ἀντιδράσεις, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἐχθρότητας. Εἶναι σὺνθετος τὸ φαινόμενον παρ' ἡμῖν νὰ τιμῶμεν καὶ γεραίρωμεν τοὺς θετνωτάς, νὰ διακείμεθα δὲ δυσμενῶς καὶ οὐχὶ σπανίως ἐχθρικῶς πρὸς πάντα διακρινόμενον ἄνδρα ἐπὶ παντὸς πεδίου τοῦ κοινωνικοῦ μας βίου, κατ' ἐξοχίην δὲ τοῦ ἐπιστημονικοῦ. «Ὅταν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐλέγξωμεν τὸν ἐπιστήμονα διὰ πανθομολογούμενα ἐπιστημονικὰ του ἐπιτεύγματα, ἐφευρίσκομεν τρόπους μειώσεως τοῦ κύρους αὐτοῦ χθαμαλοῦς, ἀπάδοντας εἰς σοβαροῦς ἐπιστήμονας. Ἄλλ' ὁ ἐπιστήμων πρέπει νὰ κρινῆται ἀναλόγως τῶν ἐπιστημονικῶν του ἐπιτευγμάτων κατὰ κύριον λόγον. Αἱ προσωπικαὶ τυχόν διαφοραὶ ἔχουν ἐντελῶς ἰδιαιτέρον χαρακτῆρα καὶ παρέρχονται ἅμα τῷ τέλει τοῦ βίου τῶν δισταμένον προσώπων. Ἄλλὰ τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἀληθοῦς ἐπιστήμονος θὰ παραμένουν ἕσαι ὡς τεκμήρια δικαίας ἀξιολογήσεως τῶν ἔργων του. Πέποιθα ὅτι καὶ ὁ τιμηθεὶς διὰ τοῦ συλλογικοῦ τόμου τῆς «Ἐπετηρίδος» Καθηγητὴς Νικ. Τωμαδάκης θὰ τύχῃ τῆς δικαίας ἀναγνωρίσεως, ὡς ἐρευνητῆς ἐπιστήμων καὶ ὡς πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος τῆς Βυζαντινολογίας.

6. Νὰ εἰσελθῶμεν εἰς κριτικὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐπὶ μέρος μελετῶν, εἶναι ἀδύνατον. «Ὅθεν ἀρκούμεθα εἰς ἀπλὴν παράθεσιν τῶν τίτλων ἐκάστης ἐπιστημονικῆς μελέτης, διὰ παραθέσεως τῶν Περιεχομένων τοῦ ἀνά χεῖρας τιμητικοῦ τόμου. Τοῦτο δὲ πράττομεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Περιοδικοῦ ἡμῶν, οἵτινες θὰ ἤθελον νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν μελετῶν τούτων ἢ καὶ νὰ ἀσχοληθοῦν ἰδιαιτέρας περὶ τινος ἐκ τῶν διαπραγματευόμενων ὑφ' ἐκάστου θεμάτων. Ἴδου λοιπὸν καὶ τὰ Περιεχόμενα τοῦ «Λειμῶνος», τοῦ τιμῆς ἕνεκα πρὸς τὸν Καθηγητὴν Νικ. Τωμαδάκη συνταχθέντος ἀφιερωτικοῦ τόμου τῆς «Ἐπετηρίδος» τῆς Ἐταιρείας τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν»:

Ἀφιέρωσις, σ. ζ', Ἡ ἀποσταλεῖσα περὶ ἐκτυπώσεως τῶν τιμητικῶν τόμων ἐγκύκλιος, σ. η', «Λειμῶν» — «Λειμωνάριον»: Οἱ συνεργασθέντες, σ. θ'-ιγ', Νικολαὸς Β. Τωμαδάκης (Βιογραφικά), σ. ιε', Νικολαὸς Β. Τωμαδάκης (Βιβλιογραφία, σ. ις'-μα', G. Moravcsik, Τὸ Βυζάντιον εἰς τὸ κάτοπρον τῶν ὀνομάτων του, σ. 1-13, R. Guillard, Études sur l'histoire administrative de l'empire byzantin, σ. 14-28, Q. Cataudella, Due note critiche al testo di Niceta Eugenio, σ. 29-32, Δημ. Οικονομίδης, Ἐκδόσεις ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἐν Μολδοβλαχία, Γεωργία καὶ Συρία (1690-1747), σ. 33-42, E. Trapp, Zur Etymologie von στανιό, σ. 43-45, G. Fedalto, La versione latina di una biografia di S. Atanasio, σ. 46-59, Μ. Ι. Μανούσσης, Τὸ «Ἰπομνηστικόν» τοῦ Λεονάρδου Ντελλαπόρτα καὶ τὸ περὶ πρότυπό του, σ. 60-74, Ρ. L. Leone, Le epistole di Niceforo Chumno, σ. 75-95, Δημ. Ζ. Σοφινός, Ἀνέκδοτος κανὼν τοῦ μάρτυρος Ἀρμοδίου συνταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρσενίου τῆς Κρουπτοφέρρης (ΙΑ' αἰών), σ. 96-109, Fr. Halkin, Un poème liturgique en l'honneur de Saint Melé de Cos., σ. 110-113, Στ. Ἰω. Κουρούσης, Παρατηρήσεις ἐπὶ τινῶν ἐπιστολῶν τοῦ πρωτονοταρίου Φιλαδελφείας Μανουὴλ Γαβαλά, σ. 114-127, Ἰω. Σπ. Ράμφος, Ἡ παπικὴ ἐγκύκλιος «Lux Veritatis» (1931) καὶ

αὶ ἐπ' αὐτῆς θέσεις τῆς Ὁρθοδοξίας, σ. 128-147, Θεοχ. Δετοράκης, Κλασσικαὶ ἀπηχήσεις εἰς τὴν βυζαντινὴν Ὑμνογραφίαν, σ. 148-161, Γ. Κ. Σπυριδάκης, Ὁ δικέφαλος ἀετὸς ἰδίᾳ ὡς σύμβολον ἢ ὡς θέμα κοσμήσεως κατὰ τὴν βυζαντινὴν καὶ μεταβυζαντινὴν μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων περίοδον, σ. 162-174, P. Charanis, A Note on the Byzantine Coin Finds in Sardis and their Historical Significance, σ. 175-180, Σπ. Τρωϊάνος, Περὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς πλαστογραφίας ἐν τῷ βυζαντινῷ δικαίῳ, σ. 181-200, Δημ. Σ. Γκίβινης, Περιγράμμα μεταβυζαντινοῦ δικαίου, σ. 201-246, G h. Cron t, Des conceptions pédagogiques dans l' ancien droit roumain fondées sur les sources romano-byzantines, σ. 247-252, Εὐτ. Ι. Τωμαδάκης, Κανόνες τῆς Παρακλητικῆς, σ. 253-274, Γεωργ. Ἰω. Λουπάσης, Ἡ πόλις Κάντανος καὶ ἡ ἐπισκοπὴ αὐτῆς, σ. 275-282, F. J. De Waele, De duabus Salvatoris et Deiparae iconibus, 283-289, Γεωρ. Δημητροκάλλης, Μία περίπτωση γάμου μετὰ κατηνίου στὴ Νάξο, σ. 290-294, Ζαχ. Ν. Τσιρπανλῆς, Ἀπὸ τὴν φιλορθόδοξη πολιτικὴ τῆς Βενετίας στὴν Ἑλληνικὴ Ἀνατολή, σ. 295-311, Κ.Π. Κύρρης, Νέαι ἱστορικαὶ καὶ προσωπογραφικαὶ εἰδήσεις ἐξ ἄρτι ἐκδοθέντων κυπριακῶν ἐγγράφων, σ. 312-321, Ugo Criscuolo, Un codice inesplorato delle opere di Sinesio, σ. 322-324, V. Laurent, Monogrammes byzantines pour un hommage, σ. 325-341, A n t. G a r z y a, Varia Philologa X, σ. 342-345, E n r. F o l l i e r i, Gli appellativi dei persecutori nel sinassario di-Constantinopoli, σ. 346-372, Μ.—Ν-α-ο-υ-μ-ί-δ-η-ς, Σύμμεικτα παλαιογραφικά, σ. 373-385, Ν. Γ. Πολίτης, Ἡ μετόνοια τοῦ Σιλβέστρου Συροπούλου, σ. 386-402, A. T u r y n, Demetrius Triclinius and the Planudean Anthology, σ. 403-450, Στ. Ἀλεξίου, Χριστιανικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ τοπωνύμια ἐκ Κρήτης, σ. 451-456, B r. L a v a g n i n i, Filippo-Filagato e il romanzo di Eliodoro, σ. 457-463, Κ. Α. Μανάφης, Φιλολογικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μιχαῆλ Ἰταλικοῦ, σ. 464-475, Ἀναστ. Κ. Ὁρλάδος, Τὸ τέμπλον τῆς ἁγίας Θεοδώρας Ἄρτης, σ. 476-492, Γ. Σ. Πλουμίδης, Ἐγγραφα γιὰ τὴ Βενετοκρατομένη Ναύπακτο (1444-1510), σ. 493-501, Θεοδ. Εὐδής, Ἀπολυτίκια, σ. 502-517, Χρ. Α. Μαλτέζου, Πρόσφυγες ἀπὸ τὴν Κρήτη στὰ Κύθηρα, σ. 518-526, P. C a n a r t, Nouveaux manuscrits copiés par Emmanuel Glynzounios, σ. 527-544, Στ. Γ. Παπαδόπουλος, Συμβολὴ εἰς τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, σ. 545-559, Φ. Κ. Μπουμπουλίδης, Ἀνέκδοτα κείμενα τοῦ Δημητρίου Μόσχου, σ. 560-562., Μ. Κ. Χαϊρέτη, Αἱ ὀρθόδοξοι μοναὶ τῆς Κυδωνίας κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἔτους 1637, σ. 563-578, Π. Α. Γιαννόπουλος, Σπουδαὶ βυζαντινῶν προσωποποιήτων, Σισίνιος Ῥενδάκις, σ. 579-593, Γλ. Πρωτοπαπα-Μπουμπουλίδου, «Ἐπαινος εἰς τὸ κρασί» — «Περὶ μεθύσου», σ. 594-611, Ἀγγ. Π. Νικολοπούλου, Εἰδήσεις περὶ μαθητῶν τῶν ἑλληνικῶν σχολῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας ἐκ σημειώσεων χειρογράφων κωδικῶν, σ. 612-620, Β. α. σ. Βλ. Σφουρόερας, Οἱ ἀξάτηδες τῶν μεσαιωνικῶν κειμένων, σ. 621-629, Β. Φεϊδᾶς, Ἡ ἡγεμονία τοῦ Κιέβου Ὀλαγ - Ἐλένη (945-964) μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, σ. 630-650, Ν. Μ. Παναγιωτάκης, Νικηφόρος Βενεζάς, σ. 651-658, Ν. Β. Δρανδάκης, Ἀνάγλυπτος παράστασις Βυζαντινοῦ μύθου, 659-674, Π. Γ. Νικολόπουλος, Μελετίου τοῦ Πηγᾶ ἀνέκδοτος λόγος περὶ σοφίας, σ. 675-688, G. K o n i d a r i s, Zur Frage nach der Einheit der Kirche in Episkopat und Tradition, σ. 689-707, Πεπραγμένα τῆς Ἐταιρείας 1972-1973, σ. 709-716, Οἰκονομικοὶ ἀπολογισμοὶ 1972-1973, σ. 717-718, Πίνακες ἰδρυτῶν κλπ. Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἐταίρων ἐπιτίμων, τακτικῶν καὶ ἀντεπιστελλόντων, σ. 719-724, R é s u m é s, σ. 725-739, Παροράματα καὶ Προσθήκαι, σ. 740, Ἐκτὸς κειμένου πίνακες, σ. 741.

Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik. Institut für Byzantinistik der Universität Wien. Herausgegeben von Herbert Hunger. Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 1973, 22. Band, σσ. XII-383.

Εἰς τὸν ἀνὰ χεῖρας τόμον δημοσιεύονται αἱ ἐξῆς μελέται: 1. Antonio Garzua, Ἡ μαρτυρία τοῦ Συνεσίου Δίονος διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς μορφώσεως ἀγῶνα κατὰ τὸν 4ον μ.Χ. αἰῶνα (1-14 γερμαν.). 2. J. F. Fikman, Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ οικονομικῶν δεδομένων τῶν Παπύρων τῆς Ὀξυρύνχου τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς (15-22 γαλλ.). 3. Herbert Hunger, Ἀποδείξεις ἀγωνιστικῆς ἢ πολεμικῆς ρητορικῆς εἰς τὴν βυζαντινὴν γραμματολογίαν (23-36 γερμαν.). 4. Wolfgang Lackner, Ἀνέκδοτα πάθη (Passion) τῶν Ἐννέα Μαρτύρων ἐν Κυζίκῳ (BHG 2386), (37-48 γερμαν.). 5. Winfried Bühler, Ἐν χειρόγραφοι τοῦ Θεογνώστου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1000 (περίπου) μ.Χ. εἰς Πάτμον (μετὰ τριῶν πινάκων), (49-92 γερμαν.). 6. Irénée Doens—Christian Hannick, Τὸ τοῦ Πατριάρχου Μεθοδίου Α' Διάταγμα περιορισμοῦ τῶν Στουδιτῶν Ναυκρατίου καὶ Ἀθανασίου (93-101 γερμαν.). 7. Werner Seibt, Προσωπογραφικαὶ συνέπειαι ἐκ τῆς μετονομασίας τοῦ Grumel, Regestes 933 (Πατριάρχης Εὐστάθιος ἀντὶ Εὐστράτιος), (103 - 116 γερμαν.). 8. Günter Weiss, Ἀνώτατοι δικασταὶ ἐν Κων/πόλει. Ὁ Εὐστάθιος Ρωμαῖος καὶ οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ (117-144 γερμαν.). 9. Jonathan Shephard, Ὑπόμνημα πρὸς τὸν Harold Hardrada: Ἡ ἡμερομηνία τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ἐν Βυζαντίῳ (145-150 ἀγγλ.). 10. Franz Tinnfeld, «Φιλία» ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ. Θεωρία καὶ πραγματικότης (151-168 γερμαν.). 11. Erich Trapp, Δεῖγμα προσωπογραφικοῦ λεξικοῦ τῆς ἐποχῆς τῶν Παλαιολόγων. Τῆς συνεργασίας τῶν Rainer Walther καὶ Hans—Veit Beyer (169-206 γερμ.). 12. Gustav H. Karlsson—Georgios Fatouros, Ἐκ τῆς συλλογῆς ἐπιστολῶν τοῦ Anonymus Florentinus (Γεωργίου Οἰναιώτου), (207-218 γερμαν.). 13. Rainer Walther, Μία ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Μητροπολίτην Φιλαδελφείας Μακάριον (219-232 γερμαν.). 14. Erich Trapp, Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος Τζικανδήλης (233-234 γερμαν.). 15. Johannes Koder, Ὁ τάφος τοῦ Πρωτεκδίκου Γεωργίου Καππαδόκου. Πρὸς Συρόπουλον XI 17-18 (235-240 γερμαν.). 16. Joachim Kramer, Ἀρχιτεκτονικὰ τεμάχια τοῦ Seyitgazi-Tekke (Vilāyet Eskisehir) καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Μιχαὴλ τῆς Νακολείας (μετὰ τεσσάρων πινάκων), (241-250 γερμαν.). 17. Marcell Restle, Δύο σπήλαια καὶ ἐκκλησίαι ἐν Haci Ismail Dere παρὰ τῷ Ayvali (μετὰ ὀκτὼ πινάκων, ἐνὸς σκίτσου χάρτου καὶ τεσσάρων σχεδίων), (251-280 γερμαν.). 18. Gerhard Langmann, Ἐν μαγικὸν φυλακτὸν ἐκ τῆς Ἐφέσου (μεθ' ἐνὸς πίνακος), (281-284 γερμαν.). 19. Barbara Dab-Kalinowka, Ἡ τῆς Κρακόβης ψηφιδωτῆ εἰκὼν (μετὰ δύο πινάκων), (285-300 γερμαν.). 20. Svetozar Radojčić, Αἱ ὀμίλια τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ καὶ αἱ τοιχογραφίαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ βασιλέως Milutin (μετὰ τεσσάρων πινάκων), (303-312 γερμαν.). — Προτάσσονται ἐν ἀρχῇ τοῦ τόμου πίνακες συντομογραφιῶν (σ. VIII-IX), ἀπεικονίσεων (σ. X-XI), ἐπισυνάπτονται δὲ ἐν τέλει τὸ Corpus Fontium Byzantinae (381-382) καὶ ὁ πίναξ τῶν συνεργατῶν τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου (383).

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

A d o l f M a r t i n R i t t e r, Charisma im Verständnis des J o h a n n e s C h r y s o s t o m o s und seiner Zeit. Ein Beitrag zur Erforschung der griechisch-orientalischen Ecclesiologie in der Frühzeit der Reichskirche (Forschungen zur Kirchen- und Dogmengeschichte, N d. 25). Vandenhoeck u. Ruprecht, Göttingen 1972, in-8, σσ. 232.

1. 'Ο συγγραφεύς, διατελέσας μαθητὴς τοῦ διακεκριμένου ἐν Χαϊδελβέργῃ Καθηγητοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Hans Frhr. von Campenhausen, θεωρεῖ τὴν μετὰ χεῖρας μελέτην αὐτοῦ, ἥτις ἀπετελέσθη κατόπιν ἐπεξεργασίας μετ' ἐλαχίσταν τροποποιήσεων τῆς διατριβῆς αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ Χάρισμα κατὰ τὴν ἀντίληψιν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τῆς ἐποχῆς του», ὡς οἰοεὶ συνέχειαν τῆς μελέτης τοῦ v. Campenhausen ὑπὸ τὸν τίτλον: «Kirchliches Amt und geistliche Vollmacht in den ersten drei Jahrhunderten», καὶ ἅμα «συμβολὴν εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῆς Ἑλληνο-Ἀνατολικῆς Ἐκκλησιολογίας κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς αὐτοκρατορικῆς (;) Ἐκκλησίας». 'Ο σ. ἐπιδιώκει ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ νὰ καλύψῃ τὸ κενόν, τὸ ἀφθὲν ὑπὸ τῶν ἄχρι τοῦδε ἐρευνητῶν, τὸ περὶ τὴν «Ἱστορίαν τῆς ἐνορίας τῆς Χάριτος ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ» ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Δ' αἰ. μέχρι καὶ τοῦ Ε' αἰ. Βασίζεται δὲ κυρίως ἐπὶ τῆς δημοσιευθείσης πρὸ 70 ἐτῶν μελέτης τοῦ M. Lautenburg ὑπὸ τὸν τίτλον «Der Begriff des Charisma und seine Bedeutung für die praktische Theologie».

2. Ἡ διάρθρωσις τῆς μελέτης ἔχει ὡς ἀκολούθως: Πρόλογος. Εἰσαγωγή. Κύριος τίτλος: Χάρισμα κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον καὶ τὴν ἐποχὴν του. I. Ἡ ἔννοια τοῦ Χαρίσματος κατὰ τὸν Ἰωάννην Χρυσόστομον. 1. Τὰ ἀρχαιοχριστιανικὰ Χαρίσματα. 2. Τὸ Χάρισμα ὡς ἐνεστῶσα πραγματικότης. Παράρτημα. 3. Ἡ πολυμέρεια τῶν Χαρισμάτων. α) Χάρισμα καὶ κατόρθωμα. β) Ἡ πολυμέρεια τοῦ «Χαρίσματος τῆς διδασκαλίας». γ) Μοναχικὸς βίος καὶ Ἐκκλησία. 4. Χάρισμα καὶ δημόσιον λειτουργημα. α) Ἡ τελετουργικὴ-ἱερατικὴ ἐνέργεια. β) Ἡ ἐνέργεια τῆς τοῦ λόγου ἐπιστασίας. II. Χάρισμα ἐν τῇ συγκροτῶν Ἀντιοχειανῇ καὶ Ἀλεξανδρινῇ Θεολογίᾳ. 1. Θεόδωρος Μοψουεστίας. 2. Θεοδώρητος Κύρρου. 3. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας. Περίληψις καὶ τέλος. Πίναξ τῆς χρησιμοποιηθείσης βιβλιογραφίας. Πίνακες: Πατερικῶν χωρίων, προσώπων, πραγμάτων, ἑλληνικῶν ὄρων.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Hans Freiherr von Campenhausen, Einheit und Einigkeit in der Alten Kirche, in: Evangelische Theologie, 33. Jahrgang (1973) Heft 3, σ.280-293.

Ἡ μελέτη, ἔχουσα ὡς θέμα τὴν «Ἐνότητα καὶ ὁμοφωνίαν ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ», ἀνεκοινώθη ἐν Βιέννῃ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀπονομῆς εἰς τὸν σ. τοῦ τίτλου τοῦ «ἐπιτίμου Διδάκτορος». 'Ο σ. ἐξετάζει τὸ θέμα, ὁρμώμενος ἐκ τῆς ἀγαθῆς προθέσεως, ὅπως συστήσῃ εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἀναθεώρησιν τῆς πρессиουμένης θεωρίας περὶ τοῦ «consensus quinque—saecularis». Κατ' αὐτὸν ἰσχυρὸν ἔχει μόνον τὸ «ut omnes unum sint», ἥτοι νὰ μὴ ἐμμένῃ τις εἰς «μίαν Ἐκκλησίαν», ἀλλὰ ν' ἀναζητήσῃ ἐκ νέου ταύτην ἐν ταῖς διαιρεθείσαις καὶ ἀποχωρισθείσαις ἀπ' ἀλλήλων Ἐκκλησίαις. Ὑποστηρίζει δ' ὁ σ. ὅτι ἡ «ἐνότης» τῆς Ἐκκλησίας πρέπει καὶ πάλιν ν' ἀνακαλυφθῇ ἐκεῖ, ὅπουθεν αὕτη ἔλαβε τὴν ἀρχήν, διότι «πιστεύομεν πάντοτε εἰς τὴν μίαν, ἀγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν» Ἐκκλησίαν. Ἐν συμπεράσματι ὁ σ. ἀποφαίνεται ὅτι ἡ πρώτη, ἡ καὶ Ἀρχαία καὶ ἡ αὐτὴ πάντοτε Ἐκκλησία, δὲν πρέπει ὑπὸ τὰς νέας ἀντιλήψεις νὰ λησμονηθῇ, παρ' ὅλην τὴν ἑαυτῆς ἀτέλειαν καὶ τὴν διαίρεσίν της, διότι αὕτη καὶ τότε καὶ πάντοτε δὲν ἦτο οὐδ' εἶναι κενῆς «ἐλπίδος» λέξις ἀπλή, ἀλλὰ ζῶσα, πεπιστευμένη καὶ πεπειραμένη πραγματικότης. 'Ο σ.

τὰ ἐξῆς σημεῖα ἐξαιρεῖ ἰδιαίτερας: 1. Ἡ ἐνότης τῆς Χριστιανωσύνης βασιίζεται ἐν τῇ ἀδιασπάστῳ ἐνότητι μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἡνωμένος μετὰ τοῦ Πατρὸς εἶναι καὶ ὁ Χριστὸς. 2. Ἴσχύει, ὅτι τὴν ἐνότητα ταύτην δὲν θὰ δημιουργήσωμεν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ δωρηθέντος Ἀγίου Πνεύματος νὰ μ ε ι ν ω μ ε ν ἐν αὐτῇ καὶ νὰ μεταδώσωμεν ταύτην περαιτέρω, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου. 3. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἡ ἐν Χριστῷ κοινωνία ἐνεργοποιοῦν τὴν μεταξύ πάντων τῶν χριστιανῶν κοινωνίαν ἐν ἀγάπῃ καὶ ἐλευθερίᾳ. 4. Οἱ χριστιανοὶ ἐν τῇ συνδέσει ταύτῃ ἴστανται ἔναντι ἐνὸς ἀγεφυρωτοῦ κόσμου ἀπίστων.

Ἡ προτεσταντικὴ θέσις τοῦ ἐπιστήμονος Εὐαγγελικοῦ Θεολόγου, τοῦ πλουτίσαντος τὴν ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας δι' ἐξαιρέτων μελετῶν, εἰ καὶ δὲν συμφωνεῖ μετὰ τῆς ὀρθοδόξου ἀπόψεως περὶ ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τούτοις πολλὰ τὰ ἐνδιαφέροντα τὸν ὀρθόδοξον Θεολόγον σημεῖα ταύτης εἶναι ἀξία προσοχῆς.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Joseph Barbel, Geschichte der frühchristlichen griechischen und lateinischen Literatur. (Der Christ in der Welt. Eine Enzyklopädie. XIV. Reihe. Die christliche Literatur, Bd., I a/b). Paul Patloch Verlag, Aschaffenburg 1969, σσ. 249.

Ὁ πρὸ καιροῦ ἀποθανὼν συγγραφεὺς τοῦ μετὰ χεῖρας ἔργου «Ἱστορία τῆς πρωτοχριστιανικῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Γραμματείας», διατελέσας μαθητῆς τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου ἡμῶν, τοῦ καὶ κορυφαίου βυζαντινολόγου Franz Dölger, ἀνέλαβε νὰ διαπραγματευθῇ τὸ ἐν ἐπιτίτλῳ σπουδαιότατον θέμα, χάριν κυρίως τῶν πολλῶν καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ σειρᾷ ἐγκυκλοπαιδικῆς ὑφῆς, «Ὁ Χριστὸς ἐν τῷ κόσμῳ». Παρὰ τὸν ἐκλαϊκωτικὸν χαρακτήρα τῆς σειρᾶς καὶ ἐπομένως καὶ τοῦ παρόντος τομίδιου (σχήματος 8 μικροῦ), ὁ σ. ἄνευ βιβλιογραφικῶν σημειώσεων καὶ ἀναφορᾶς εἰς προηγούμενα συστηματικὰ πατρολογικὰ συγγράμματα, ἐπέτυχε νὰ δώσῃ εἰς τὸ πολὺ δημόσιον σύντομον Ἐγχειρίδιον γραμματολογικόν, χρήσιμον διὰ πάντα φιλομαθῆ. Ἐν τῷ παρόντι τομίδει ὁ σ. πραγματεύεται τὴν μὲν Ἑλληνικὴν χριστιανικὴν Γραμματείαν μέχρι τοῦ 750, τὴν δὲ Λατινικὴν μέχρι καὶ τοῦ Δ' αἰ. Τὸ ἀναγγελλόμενον δεύτερον τομίδιον I, c/d δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν δυστυχῶς.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Freiburger Rundbrief, Beiträge zur christlich-jüdischen Begegnung, Jahrg. XXV (1973) Nr. 93/96.

Θέματα, ἀναφερόμενα εἰς τὰς σχέσεις Ἰουδαϊσμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, ἐκτίθενται μετ' ἀντικειμενικότητος καὶ αὐστηρᾶς ἐπιστημονικῆς ἀκριβολογίας. Τὰ θέματα ἀναφέρονται εἰς τὰς ἐπικρατούσας σήμερον θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις παρ' Ἰσραὴλ καὶ εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα ἐν τῷ Ἰσραήλ, σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰς σήμερον κρατούσας ἀντιλήψεις Ἑβραιοχριστιανικῶν σχέσεων. Τὸ ἔργον ἐνδιαφέρει κυρίως τοὺς περὶ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἰσραὴλ ἀσχολουμένους, τοὺς Θρησκευτολόγους καὶ τοὺς Θεολόγους, τοὺς ἀσχολουμένους ἰδίᾳ περὶ τὰ θέματα τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως τοῦ Π.Σ.Ε.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Johannes Irmischer, Einführung in die Byzantinistik (Sammlung Akademie-Verlag 21). Berlin 1971, σσ. 88 καὶ 22 εἰκόνες, ὡς καὶ 8 χαρτῶν.

1. Ἡ «Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινολογίαν» τοῦ γνωστοῦ Ἀνατολικο-Γερμανοῦ βυζαντινολόγου Johannes Irmischer δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀξιόλογος συνοπτικὴ ἐκθεσις εὐρυτάτης ἐκτάσεως ὑλικοῦ τῆς καθόλου βυζαντιακῆς Ἱστορίας, ὡς καὶ τῆς πορείας τῆς ἐξε-

λίξεως τῆς ἐπιστήμης τῆς Βυζαντινολογίας. Ἐπειδὴ εἶναι εὐλόγος ἡ προκαλουμένη εἰς πάντα ἐπιστήμονα μελετητὴν τοῦ ἐργιδίου ἀπορία, πῶς καὶ διατὶ ὁ γνωστὸς καὶ λίαν ἀξιόλογος συγγραφεὺς θυσιάζει σκοπίμως τὰς ἀρχὰς τῆς ἀντικειμενικῆς βυζαντινολογικῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς «οἰκοδομήσεως τῆς νέας κοινωνικῆς τάξεως», ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς μαρξιστικῆς-ύλιστικῆς ἀντιλήψεως.

2. Ὁ σ. εἴμεθα βέβαιοι, προέβη εἰς τὴν μὴ ἐπιστημονικὴν ἀκραίαν τοποθέτησίν του ἐξ ὑποταγῆς εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Ἐνωτικῆς-γερμανικοῦ καθεστώτος. Διὸ καὶ θεωροῦμεν περιττὴν τὴν περαιτέρω συζήτησιν τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων τῆς ἐν λόγῳ «Ἐισαγωγῆς εἰς τὴν Βυζαντινολογίαν». Τί δὲν θὰ εἶχον νὰ εἴπουν ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ σ. οἱ κορυφαῖοι ἐκπρόσωποι τῆς Βυζαντινολογίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀοιδίμων σκαπανέων τῆς ἐπιστήμης ταύτης, Krumbacher, Heisenberg, Dölger, Παπαδοπούλου-Κεραμῆς, Λάμπρου μέχρι καὶ τῶν πολυπληθῶν συγχρόνων σκαπανέων τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Ὁ σ. προφανῶς ἐπιδιώκει διὰ τοῦ ἀνά χειρας ἐργιδίου του ν' ἀποδείξῃ ὅτι «ὁ φεουδαρχισμὸς τοῦ Βυζαντίου» ὠδήγησεν «εἰς τὸν μῦθον τῆς Δύσεως», ἱκανοποίησε δ' ἅμα τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ «τσαρικοῦ καθεστώτος» περὶ κοσμοκρατορίας! Συνεπῶς ὁ σ. ἐξυμνεῖ τὰ «ἐπιτεύγματα» (;) τῆς Μπολσεβικῆς Ἐπαναστάσεως! Γνωρίζομεν τὸν σ. καὶ δι' αὐτὸ λυπούμεθα διὰ τὸ μονομερὲς ἀκραῖον πρῖσμα, δι' οὗ θεᾶται τὸ πολὺπλευρον, ὅσον καὶ θαυμαστὸν ὕλικόν τῆς καθόλου Βυζαντινῆς Ἱστορίας καὶ Φιλολογίας.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ἀνεστίδης Ἀδαμαντίου Στ., «Ἐλληνικῆς Δημιουργίας», Εὐρετήριο, βιβλιογραφικὸς κύκλος «Λυκαίου ἢ Ἀθηναίου Ἐκπαιδευτηρίου Γ. Ζηριδῆ, Ἀθήναι 1974.

Ἡ «Ἐλληνικὴ Δημιουργία» τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Σπύρου Μελά ὑπῆρξε πολὺτιμον διὰ τὸ περιεχόμενον του λογοτεχνικὸν περιοδικόν, μεσοῦντος τοῦ αἰῶνός μας. Διότι εἶχεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὕλην ὑψηλῆς ποιτικῆς στάθμης, ἀλλὰ καὶ διότι ὑπηρετεῖ τὴν ἀγίαν ἰδέαν τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὰς ἀθανάτους ὀρθοσκευτικὰς, αἰσθητικὰς καὶ ἐν γένει πνευματικὰς ἀξίας τῆς ἐθνικῆς μας Παραδόσεως. Τὸ περιοδικόν τοῦτο, ὑπὸ τὴν πνοὴν ἐνὸς πολυτάλαντου συγγραφέως, με περγαμηνὰς καὶ δάφνας ζηλευτὰς — ἀρκεῖ νὰ ἀναμνησθῇ τις τὰς ἐξόχους μονογραφίας του, δι' ὧν ἀνέστησε κορυφαίας μορφὰς τοῦ 21, ὡς τοῦ Κολοκοτρώνη, τοῦ Μιαούλη, τοῦ Παπαφλέσσα, τῶν Φιλικῶν — ἠγωνίσθη λαμπρῶς τὸν καλὸν ἀγῶνα πρὸς ἀναζωπύρησιν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς ὅ,τι τὸ ἐλληνικόν.

Ἀλλὰ τὸ κήρυγμα τῆς «Ἐλληνικῆς Δημιουργίας» δὲν περιορίσθη εἰς τὰ πλαίσια τοῦ χρονικοῦ διαστήματος, καθ' ὃ αὕτη ἐξεδίδετο (1948-1954, Α'-ΙΓ'). Εἶναι καὶ σήμερον ὠφέλιμον καὶ ἐπίκαιρον. Διὸ καλὴ κατὰ πάντα ὑπῆρξεν ἡ ἔμπνευσις τῆς φωτοτυπικῆς ἐπιμελέσεως τῶν δεκατριῶν τόμων τῆς «Ἐλληνικῆς Δημιουργίας», ἣν ἀνέλαβε καὶ ἔφερεν εἰς αἴσιον πέρασ ὁ Οἶκος Δ. Ν. Παπαδήμα.

Τὴν ἐπανεκδοσὴν κατακαλεῖ τὸ ὑπὸ παρουσίᾳσιν Εὐρετηρίου ὀφειλόμενον εἰς τὸν φιλόλογον καθηγητὴν κ. Ἀδαμάντιον Στ. Ἀνεστίδην. Πρὸκειται διὰ μίαν εὐρετηρίασιν διεξοδικὴν καὶ ἐξαντλητικὴν. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος εὐρετηριάζονται τὰ 6835 λήμματα τῆς ὕλης τοῦ περιοδικοῦ εἰς τὰ ἐξῆς εὐρετήρια: 1. Ἡ ποίησις, 2. Τὸ θέατρον, 3. Τὸ διήγημα καὶ τὸ ἀφήγημα, 4. Ἡ μελέτη, 5. Ἡ κριτικὴ τοῦ βιβλίου, 6. Ἡ κριτικὴ τοῦ θεάτρου, 7. Ἡ κριτικὴ τῆς μουσικῆς, 8. Ἡ κριτικὴ τῶν ἐκθέσεων, 9. Ἡ κριτικὴ τοῦ κινηματογράφου, 10. Ἡ Ἐλληνικὴ ἐπικαιρότης, 11. Τὰ γράμματα πρὸς τὴν σύνταξιν, 12. Ἡ ξένη πνευματικὴ κίνησις, 13. Τὰ σχεδιάσματα, 14. Αἱ φωτογραφίαι, 15. Τὰ αὐτόγραφα καὶ τὰ πρωτότυπα, 16. Τὰ βιβλία, 17. Τὰ περιοδικὰ καὶ αἱ ἐφημερίδες, 18. Ἡ ἀλληλογραφία καὶ 19. Ἡ βιβλιοθήκη τῆς «Ἐλληνικῆς Δημιουργίας». Εἰς τὸ δεύτερον μέρος διὰ τὴν ἀξιολόγησιν τοῦ

ύλικού δημοσιεύονται οἱ ἐξῆς πίνακες: 1. Οἱ συγγραφεῖς τῶν δημοσιευμάτων, 2. Οἱ μεταφρασταί, 3. Οἱ συγγραφεῖς τῶν κρινόμενων βιβλίων, 4. Οἱ κρινόμενοι θεατρικοὶ συγγραφεῖς, 5. Οἱ κρινόμενοι μουσικοὶ καὶ τὰ συγκροτήματα, 6. Οἱ κρινόμενοι ζωγράφοι, γλύπται, ἀρχιτέκτονες κ.λ.π., 7. Οἱ διακοσμηταὶ τῶν τευχῶν, 8. Τὰ θέματα τῆς διακοσμήσεως, 9. Τὰ θέματα τῶν φωτογραφιῶν, 10. Τὰ δυνάματα καὶ τὰ πράγματα καὶ 11. Παράρτημα. Τὰ ἀφιερώματα τῆς «Ἑλληνικῆς Δημιουργίας». Εἰς δὲ ἀναλυτικὰ εἰσαγωγικά, τὰ ὁποῖα προτάσσονται, ἀναπτύσσονται ἡ ἱστορία τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὰ ποικίλα μεθοδολογικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετώπισεν ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ εὐρετηρίου.

Ἄν σκοπὸς τῶν εὐρετηρίων τῶν περιοδικῶν εἶναι ἡ «γρήγορη, εὐκόλη καὶ σωστὴ ἀνεύρεση τοῦ ζητουμένου» τὸ Εὐρετήριο τῆς Ε.Δ. ἐπέτυχεν ἀπολύτως τοῦ σκοποῦ του. Ὅχι μόνον εἶναι ἐξάντλητικόν, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐρετηρίασις τῶν λημμάτων εἰς 19 ἐνόητας καὶ ἡ παράθεσις 11 πινάκων τὸ καθιστᾷ εὐχρηστον καὶ πλήρες. Ὅπωςδὴποτε ἡ ὅλη ἐργασία συντελέσθη μὲ πολλὴν μεθοδικότητα. Ὡς Εὐρετήριον λογοτεχνικοῦ περιοδικοῦ ἀποτελεῖ πρότυπον.

Τὸ Εὐρετήριον τοῦτο εἶναι χρήσιμον διὰ τὸν ἐρευνητὴν καὶ πάντα λόγιον, κλεῖς πρὸς ἀξιοποίησιν τοῦ εἰς τοὺς τόμους τοῦ περιοδικοῦ περικλειομένου πνευματικοῦ θησαυροῦ. Εἶναι συντεταγμένον συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τῆς βιβλιογραφικῆς ἀποδελτιώσεως, ὑπὸ τὸ πρῶμα τῆς πρακτικῆς σκοπιμότητος, ἥτοι τῆς, κατὰ τὸ δυνατόν, μείζονος ἐξυπηρετήσεως τοῦ ἀναζητοῦντος συγκεκριμένα στοιχεῖα ἀναγνώστου.

Τὴν τάσιν πρὸς πληρότητα, ἥτις χαρακτηρίζει τὸ ἔργον, μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐπὶ μέρος φροντίς πρὸς διασάφισιν τοῦ περιεχομένου ἐκάστου δημοσιεύματος, τοῦ ὁποῦ ο ἰτίλος δὲν ἀποδίδει ἀμέσως καὶ καιρῶς ὅ,τι περιλαμβάνεται ἐν αὐτῷ (ὀνόματα, πράγματα, ἀφηρημένα ἔννοιαι).

Εἰς τὴν ἀνωτέρω βιβλιογραφικὴν παρουσίαισιν προβαίνομεν μετ' ἰδιαιτέρας συγκινήσεως, διότι ἐπὶ τινὰ ἔτη ἠξιώθημεν νὰ εἰμεθα ἐκ τῶν στενῶν συνεργατῶν τῆς «Ἑλληνικῆς Δημιουργίας», τῆς ὁποίας οἱ σκοποὶ ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὰ προσωπικὰ ἰδεώδη μας, λογοτεχνικὰ καὶ θρησκευτικά.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ